

Prostitúció és emberkereskedelem Magyarországon – amit a jelenlegi helyzetről tudunk

Betlen Anna előadása (vázlat)

Mit tudunk?

Nagyon keveset: információ-hiány van:

- Nincsenek kutatások, nincs helyzetfeltárás, nem folyik szakemberképzés.

A közvéleményt és a politikai, szakmai közgondolkodást sztereotípiák uralják:

- Prostitúció: mindig volt-mindig lesz, legősibb mesterség, szükséges rossz, szabad választás, minden nő valahol kurva, kapitalizmusban végül is minden eladó és vehető...
- Emberkereskedelem: ilyen csak a szegény országokban van, nálunk nem jellemző.

Az információhiány következményei

- Nincs tudásunk a probléma méretéről,
- az áldozatoknak okozott károkról,
- a társadalomban végbevitt pusztításról
- a kilépés, rehabilitáció nehézségeiről,
- a rossz szocializációs minták lebontásának nehézségeiről,
- a szexpiacra épülő haszonélvező körök (gazdasági és bűnözői csoportok) leépítésének, felszámolásának nehézségeiről.
- A közvéleményre (részben a média szenzáció-éhségének a következtében) a pro-sexwork irányzat gyakorolja a legerősebb hatást (legalizáció, bordély, „lányok”, „szex-munka”, „önkéntes”).
- Ez a nagyon bonyolult probléma leegyszerűsítve, súlyától, jelentőségétől, tragikus vonásaitól megfosztva jelenik meg a közvélemény előtt („végül is mindenki kényszerek hatására cselekszik”, „mindenkinek joga van a testével azt csinálni, amit akar”).

Egy önkényes becslés:

Földi Á. szerint – teljesen ellenőrizetlen adat, jelenleg azonban ez van forgalomban – 15 000 prostituált működik ma Magyarországon. Szerinte fejenként és naponta 3-3 klienst fogadnak átlagosan. Ez (saját számításom) 650 ezer és 980 ezer közötti klienst jelentene egy évben, vagyis ennyien vannak (lehetnek), akik egy évben legalább egyszer – vagy többször – prostituáltat vesznek igénybe.

Minden negyedik-hatodik magyar férfi.

Az információ-hiány okai

- Az ok okozat is egyben: amiről nem tudunk, arról kérdésünk sincs.
- Az érintettek, akik résztvevői, állandó szereplői ennek az iparnak – s a jelek szerint igen sokan lehetnek – jó okkal hallgatnak róla.
- A prostitúció az egyenlőtlenség következménye, egyben eszköz a fenntartására is: sajnos társadalmi berendezkedésünk egyik alappillére. Ha szembenéznénk vele, a társadalom igazságtalan és kontraproduktív struktúráival szembesülnénk.
- Mindezek következtében megoldatlan:
 - a helyzetfeltárás (kutatás, adatgyűjtés, elemzés, kommunikáció), mivel nincs „politikai kíváncsiság”, nincs állami-közületi megrendelés: nem íródnak ki pályázatok kutatásra, szolgáltatásra, a téma nem íródik bele az egyetemi kurrikulumokba;
 - a jogi szabályozás (büntetőjog, intézmények jogi háttere). Átgondolatlan és ellentmondásos jogszabályok: a belső jog nem vagy csak felületesen harmonizál a nemzetközi előírásokkal, a prostitúció és az emberkereskedelem mint két, tökéletesen független fogalom, egymástól távoli helyeken szerepel a Btk.-ban, túlzó követelmények nehezítik a bizonyítást, a prostituáltak, ill. az emberkereskedelem áldozatai számára pedig, akik pedig szemmel láthatólag az egyik legsúlyosabban károsodott csoport a társadalomban, semmilyen jogszabály nem rendel rehabilitációt, reintegrációt.
 - a szolgáltatások (áldozatsegítés, rehabilitáció, szakemberképzés)
 - a megelőzés (elsődleges: a prostituálttá, a fogyasztóvá válás megelőzése, másodlagos: az áldozatok további károsodásának megelőzése, harmadlagos: a társadalmi károk megelőzése).

A nemzetközi egyezményekben foglalt követelmények nyomására 17 évvel ezelőtt törölték a Btk.-ból a prostituált büntethetőségét, de ez a változás „jogalkotói meggyőződés” nélkül következett be: a valójában súlyos bűncselekményeket elkövető prostitútorok ma is csupán „holdudvarnak”, „élősdí bűncselekmények” elkövetőinek számítanak. Az igazságszolgáltatás, ezen belül a rendészet fókuszában továbbra is a prostituált áll. Őt a különféle mellékes jogszabályok alapján továbbra is büntetik, bírságozzák.

Épp 60 éves **Az emberkereskedelem és más prostitúciója kizsákmányolásának tilalmáról** kötött ENSZ egyezmény.

Nálunk senki nem emlékezett meg róla.

Az egyezmény aláírásakor vállalt szociális, áldozatvédelmi és rehabilitációs intézkedésekkel az ENSZ-hez csak 1955-ben csatlakozott magyar állam immár 55 év óta adósunk.

A MONA 2006-2007-es kutatása

Megkérdezettek: állami, politikai, rendőri vezetők

A felkért politikusok, vezetők és szakemberek nem mind álltak rendelkezésünkre. Volt, aki kerek perccel visszautasított, volt, aki kicselezett bennünket. Előfordult, hogy tudtuk a kiválasztott interjúalanyt mással helyettesíteni, de az is megesett, hogy a sok halogatás miatt kicsúszunk az időből, s így kevesebb interjú készült. Egyetlen megkeresett rendőr sem tért ki azonban az

interjú elől. Ők egytől egyig maximális jóindulattal és legjobb tudásuk szerint működtek velünk a kutatásban. (Ugyanez igaz a képzésekre is.) Ha a kutatás eredményei az ő esetükben sem tanúskodnak széles körű ismeretekről és érzékenységről, az nem az állomány, hanem a rendszer hibája.

Főbb eredmények:

- nincs ismeretük a prostitúció és az emberkereskedelem kapcsolatáról, társadalmi okairól, körülményeiről, a szereplők szociológiai jellemzőiről, a hazai és nemzetközi helyzetről, más országok gyakorlatáról,
- nem tiszta előttük, hogy a 18 éves még gyermek,
- nem ismerik jól a vonatkozó jogszabályokat, alig tudnak valamit a nemzetközi egyezményekről,
- kettős mércével mérnek: a prostituált (nő) anyagi okból/anyagi kényszerből, erkölcsi hiányosságok, rossz példák miatt VÁLASZTJA a prostitúciót, a kliens (férfi) betegség, kapcsolatképtelenség, leküzdhetetlen extrém testi késztetések, magány miatt KÉNYSZERÜL rá a prostitúció igénybevételére,
- eszükbe sem jut, hogy a prostituált vagy a prostitúcióból kilépni szándékozó áldozat támogatása állami feladat,
- a nyújtandó szolgáltatások közül kizárólag a kliensek védelmét (tévesen) szolgáló egészségügyi ellenőrzés merül fel.

http://www.mona-hungary.hu//kepek/upload/2008-09/ARETUSA_kutatasi_jelentes.pdf)

A MONA álláspontja:

A prostitúció és az emberkereskedelem a nők és gyermekek kizsákmányolása:

prostitúció: helyben

emberkereskedelem: változó helyszínen

- Mindkét esetben a sérülékenyek, a valamiért kiszolgáltatott helyzetben lévők kihasználásáról van szó.
- Az utánpótlás biztosítása egyszerű, ám durva eszközökkel történik: véres erőszakkal, brutalitással. Ennek külön szerepe van azután a klientúra (a vásárlók) megszerzésében és megtartásában. (Durvaság, nyílt erőszak, brutalitás: a prostitúció vonzereje.)
- A prostitúció/emberkereskedelem elsősorban hatalomról, s csak másodsorban szexről szól. Fontos eszköz a férfiak (mint egyének és csoportok) fölényben, a nők (mint egyének és csoportok) alárendelt helyzetben tartására.
- Hozzájárul a véges számban rendelkezésre álló társadalmi és munkaerőpiaci pozíciókért folyó verseny korlátozásához.
- Óriási gazdasági haszon termelése és elosztása: olcsó, ingyen termelőeszköz, jószág, természeti erőforrás: bizonyos szűk csoportok számára könnyű, gyors és sajnos veszélytelen meggazdagodási lehetőség, más, sokkal népesebb csoportok számára pedig elmerülés, kilábalási lehetetlenség, a traumatikus kirekesztődés generációkon keresztül történő átadása.
- A prostitúció és emberkereskedelem óriási kár a társadalomnak, hatalmas visszahúzó erő, leszakadási tényező.

Ezért ebben a projektben javaslatot teszünk

- *A jogi-intézményi rendszer alapos és alkalmas megváltoztatására,*
- *az áldozatokat ellátni képes intézményrendszer kialakítására,*
- *valamint – társadalmi és egyéni szintű – megelőzési programok (kutatás, felvilágosítás, nevelés, oktatás, képzés) indítására.*

A probléma közpolitikai szintjén mi a svéd modellel értünk egyet: annak a nemek egyenlőségén alapuló elvi megközelítésével, s azzal a gyakorlati érvelésével is, hogy a kínálatot a kereslet gerjeszti és tartja fenn, változást tehát csak a vásárló megfélemezése hozhat.

Ugyanakkor reálisak is vagyunk: nem elvi diadalt akarunk aratni, hanem gyakorlati eredményt akarunk elérni. Ezért, mivel ezt a mai Magyarországon nem látjuk reálisan megvalósíthatónak, most nem követeljük a kliens megbüntetését (csak 18 év alatti prostituált esetében, de ebben az esetben viszont hatékonyan). Célunk, hogy mihamarabb olyan törvény álljon rendelkezésre, amelynek nyomán kevésbé lesz érdemes és veszélytelen prostituáltat futtatni, bordélyt tartani, keríteni, nőket és gyerekeket adni-venni, olyan törvény, amely gondoskodik az áldozatok tiszteletéről, megsegítéséről és segítők védelméről is. Olyan jogi háttér kialakítását tartanánk szükségesnek, amely nem keveri össze a nők testi önrendelkezésének a szabadságát a női testtel való rendelkezés szabadságával: amely a nők prostitúciótól szabad élethez fűződő jogát védi.

Az EU kinyílt, a schengeni határ ránk zárult így világosan látható: az emberkereskedelem innen nézve éppúgy belföldön zajlik, mint a prostitúció. Hogy az áldozat nem ismeri a használót, de néha még a strici nyelvét sem, csak apró részlet a kiszolgáltatottsági tényezők halmazában. Lényeg, hogy súlyos körülmények következtében kényszerül, esetleg pokoli eszközökkel kényszerítik.

A kliensnek mindegy: ő nem kérdi meg a nőt, önként vagy kényszerből van-e itt, ő használni akarja, mégpedig következmények nélkül. A rendszer szempontjából az önkéntességnek nincs relevanciája.

Az elmúlt években hirtelen számottevően megsaporodtak a magyar nők a schengeni határok közötti legális prostitúció színterein, olyannyira, hogy Amszterdamban és Zürichben magyarul beszélő tisztviselőt kell alkalmazni a rendőrségen.

A múlt héten nálunk járt egy holland szociális munkás, Toos Hemskerk, Amszterdamban dolgozik, tizenöt éve ún. „ablakprostituáltak” szociális ellátását végzi. Most eljött Magyarországra, hogy körülnézzen: „mégis, milyen ország az, ahonnan ezek a nők jönnek? Milyen a magyar nők helyzete, mennyire vannak elnyomva? Mert döbbenetes, mi mindent meg lehet velük tenni.” Ezek szerint az eddig élen járó cseh, szlovák, lengyel, ukrán, albán nőkhöz képest Magyarország újabban még kiszolgáltatottabb, még annál is inkább mindenre kész (kényszerülő) nőket tud tömegesen és olcsón kiállítani.

Rosszul áll a szénánk.